

Prednášky z Kristológie

Ôsma prednáška

Viktor Thieben

Bratislava 3.marca 1997

V súvislosti s kristológiou si niekedy človek kladie otázku, naj- mii po prednáške ako bola posledná, prečo je to všetko také zložitú.

Chcel by som aspoň stručne poukázať na to, ako ľahko hovoríme, že človek pozostáva z tých známych článkov - fyzické, éterické, astrálne telo a ja, ale pri pochopení týchto článkov sú veľké diferencie. O fyzickom tele teraz nebudeme hovoriť, hoci ako viete, má veľmi starú históriu, zložitú, ale všetci si myslíme - no fyzické telo, o tom netreba nejako zvlášť meditovať. Éterické telo, nuž to je to, čo nám dáva život, čo reguluje náš tep, prijímanie potravy, rast, telesné teplo, to je sféra, organizmus, ktorý nám zabezpečuje život. Vieme, že človek má okrem toho aj vnútorný duševný život. Vieme, čo je hnev, radosť, nádej - toto nemôže byť vo fyzickom, ani éterickom tele. Keď to logicky domyslíme, je jasné, že nositeľom týchto duševných síl a vlastností človeka je astralita, astrálne telo.

Ale teraz je nám aj to jasné, ak uvažujeme ďalej, že tu ešte niečo okrem toho je, niečo, čo má regulatívnu funkciu, čo tu zasahuje, čo to všetko spravuje, kontroluje, že človek vyrastá nad sféru astrality. Napr. keď hovoríme $12 \times 12 = 144$. Je to dobré, je to zlé, je to príjemné, je to nepríjemné, platí to v zime, v lete, keď sme hladní? Je to úplne nezávislé od toho, či sme alebo nie sme. My sa musíme podriadiť tejto pravde. Alebo zoberme ideály - hovoríme spravodlivosť, krása, pravda. To sídli v astralite? To je možné? Tam, kde je hnev, radosť, smútok... tam medzi tým je taká sila ako pravda, aj spravodlivosť? To je trochu čudné. Nie je to skôr tak, že astralita je podrobená týmto ideálom, že človek tu má taký rezervoár, zdroj, odkiaľ čerpá to, čo nazýva spravodlivým, pravdivým...? Niečo, čo nám dodáva disciplínu, aj dôstojnosť, ovládanie svojich emócií, čo sa stará v nás o poriadok, v našom celom živote životospráve. A vidíte, to nie je niečo, čo prichádza zvonka, ale zasahuje to do nás, musí to byť vo vnútri, aspoň to tak prežívame, niečo, čo tvorí jadro našej bytosti. Môžem povedať, že keď som hladný, vtedy to je moje ja, keď som nasýtený nie, alebo opačne. Keď mi je teplo, tak to je moje ja a keď mi nie je dosť teplo, tak nie? Tu musí byť zvlášť nejaká sféra alebo nejaká najvyššia duševná sila alebo ako to nazveme, čo je nad tým. Vidíme, nielen že to je nemožné definovať, ale je na to potrebné celkom niečo iné, ako tie ostatné tri základné články, ktoré môžeme dostať povedzme od bohov, z kozmu, z hviezd... Je to niečo, čo predstavuje našu najintímnejšiu egoitu, naše ja.

To slovo ja nikto nikdy k nám nemôže povedať, len každý sám sebe. Teda nedá sa definovať, ale možno to len akosi opísať. A je tu ešte niečo, keďže to je predpokladané centrum, jadro ľudskej bytosti, musia sa tu stretnúť všetky protiklady, protirečenia našej bytosti. To ja musí byť zdrojom protikladných prúdov, duševných pohybov, duševných hnutí.

Je to niečo, čo nie je biele alebo čierne, ale ohromne pestré a je zdrojom všetkých, aj tých najprotirečivejších síl. Ináč to nejde. Ved' nemôžem vydeliť niečo, toto je odo mňa a toto nie, to sa mi akurát nepáči, tak to nie je z môjho *ja*.

Vidíte, preto je potrebné kristológiu vôbec študovať. Je to nesmierne ťažké, náročné a nekonečné štúdium. Musí tu dôjsť k tomu, že kozmické sily, ktoré budujú človeka, ktoré ho postavili na zem, sa musia nast'ahovať do jeho vnútra, že on tie sily musí prežívať v sebe, musí k týmto silám povedať *ja*. Ako môže povedať *ja*, keď to nie je v ňom? Ako sa tam môže dostať to *ja*? Tieto sily sú stredobodom celého ľudského vývoja, lebo to je práve to ľudské, čo sa týka *ja*.

Teda stredobodom ľudského vývoja musí byť, prepáčte to slovo, jeden mimoriadne zložitý mechanizmus, ktorý umožňuje toto *ja*. A to ešte hovorím v istom zmysle elementárne veci, lebo *ja* musím mať predsa zážitok, že to *ja* mám slobodné, že to odo mňa skutočne závisí, že nie niekto mi niečo požičal alebo daroval, ale že skutočne *ja* ovládam to *ja*. Nie ako tep srdca, ktorý neovládam, ani nemám ambíciu ho ovládať. Prijímam ho ako danosť. To *ja* je to, čo ma robí schopným vývoja, čo má perspektívu, čo mne dáva perspektívu.

To je ešte pár poznámok k téme minulej prednášky - *syn človeka*, čo sa naplňa tým, že človek sa stáva nositeľom *ja*. Preto Ježiš Kristus nikdy nehovorí inak ako *syn človeka*. Teda človek vytvorí zo seba to, čo okultizmus nazýva už dávno pred Kristom, máme o tom dokumenty, *synom človeka*. To je plodom alebo ovocím celého ľudského vývoja. Kristológia hovorí práve o tom, že Kristovým impulzom, tzv. mystériom na Golgote, sa umožnila, otvorila cesta pre kozmické *ja* zostúpiť do človeka.

Áno, lebo to, čo máme ako *ja*, nás robí kozmickými bytosťami. Či chceme alebo nie. My vyrastáme, vyčnievame nad všetky ostatné bytosti, nad živočchy. Hegel hovorí, že rozdiel medzi zvieratom a človekom je v tom, že človek má Krista. Bez *ja* nie som človek, ale bez Krista nie som *ja*. Teda konzekventne, astralita atď. plus Kristus robí človeka. Každé *ja* musí predsa vyrásť, musí vzniknúť z nejakej substancie, nie samo od seba. Tak ako fyzické, éterické telo má určitý zdroj, určitý základ, určitú sféru prívodu síl, tak aj *ja* odniekiaľ prichádza. Odkiaľ? Už som raz povedal, že celý kozmos, keď sa dívame od nás na sféru zvieratníka, predstavuje tú sféru, odkiaľ sa čerpá substancia nášho *ja*.

Toto *ja*, ktoré je tu v dvanástich rôznych veľkých obrazoch, dvanástich silových zdrojoch zjednocuje v sebe bytosť, ktorá je centrálna pre celý makrokozmos a to nazývame Kristus. Sústreďuje v jednom ohnisku všetky tieto sily a tým, že zostupuje do človeka, umožňuje tým obrovským potenciálom síl *ja*, že každý človek sa stáva v malom zrkadlom tohoto kozmického *ja*. Každý človek ako mikrokozmos je obrazom makrokozmu. Čím intímnejšie sa spája duša s Kristom, tým viac sa odráža makrokozmičné *ja* v nás. Ale práve preto na tieto veci nemáme vlastné slová, nemáme výrazy, v najlepšom prípade imaginatívne obrazy. Tak aj Kristus sám o sebe, keď učí, keď svojim nasledovníkom, nielen učeníkom, chce priblížiť podstatu toho, čo on prináša do sveta, hovorí vo veľkých obrazoch.

Tieto veľké obrazy, pokiaľ ide o Jánovo evanjelium, malú reálnu symboliku. Čiže reálne skutky, ktoré sú tam opísané, majú symbolický charakter a opačne, tie symboly majú reálny charakter, teda kosťou Jánovho evanjelia je sedem Kristových výrokov, kde sa predstavuje,

kde hovorí *ja som...* sedemkrát, v ostatných troch evanjeliách, teda u Matúša, Mareka a Lukáša ani raz. Vidíte, tu máte, čo som už raz povedal, že v prvých troch evanjeliách prevláda imaginácia a až v štvrtom evanjeliu je inšpirácia a intuícia. Medzi 6. a 15. kapitolou Jánovho evanjelia je sedemkrát *ja som*. Keď to presne pre počítate, je to dvanásťkrát, ale o tom teraz nebudeme hovoriť.

Vymenujeme ich, aby sme si mohli urobiť určitý náčrt a aj pre to, že môžete sami nastúpiť cestu meditácií práve týchto siedmich výrokov. Tak je to: *ja som chlieb, ja som svetlo, ja som dvere, ja som pastier* - a teraz prechádzame z priestoru do času - *ja som vzkriesenie, ja som cesta, pravda a život, ja som vinič*, tak to je už ezotemý záver, ktorý výslovne povedal pre tých dvanásť. Veď to *ja* je niečo, čo preložené do inej sféry, je vlastne základnou potravou človeka, z toho žijeme, duchovne z toho žijeme.

V 6. kap. Jána je trikrát reč o tom - *ja som chlieb*. Najprv len všeobecne: „*Ja som chlieb života; kto prichádza ku mne, nikdy nebu de lačniet', nikdy nebude žízniť*“ (Ja 6,35) Potom stupňuje Ježiš túto výpoveď, hovorí: „*Ja som chlieb života.... aby ten, čo bude jesť z neho, neumrel*“ (Ja 6, 48-50) Teda nielenže teraz v tomto fyzickom živote budeme nasýtení, ale keďže je to duch, tak to bude mať vplyv, význam aj v živote po smrti. To znamená, že neprežijeme smrť ako takú, ale ako je to všade v prírode. Pozrite sa na tento kvet. Prežíva smrť, zánik? - Nie, iba metamorfózu, žije ďalej v inej forme. Človek robí to isté, len si to neuvedomuje. Keď bude nasýtený týmto chlebom, Kristovým *ja*, potom nemôže mať smrť nijakú moc nad človekom. A teraz príde to tretie a tu Kristus hovorí už veľmi náročne: „*Ja som ten živý chlieb... a chlieb, ktorý ja dám, je moje telo, ktoré vydám za život sveta*“ (Ja 6,51) To musím trochu vysvetliť.

Na konci Biblie je Jánova Apokalypsa, perspektíva a často sa na to dívame, ako by to bola určitá vízia budúcnosti človeka, ľudskej kultúry, existencie, vývoja. To je jednostranný pohľad. Veď tam je výslovne povedané, že tu ide o tzv. *nebeský Jeruzalem*, to je to nové nebo, nové Slnko, všetko nové. Čiže dnes je situácia taká, že máme hore nebo a nebeské telesá a tu dole je človek. Ale to sa zmení. Podľa apokalyptického obrazu sa toto spája, splýva. V novom Jeruzaleme nie je rozdiel medzi nebom a zemou, tam sa človek ocitá bezprostredne v prostredí bohov, božských bytostí a bohovia bezprostredne zostupujú do ľudskej sféry. Teda tento nový vývoj, táto vízia má svoj začiatok v Kristovom impulze. Trošku to rozšírim.

Počiatočný impulz, o ktorom hovorí Biblia - Jahve, raj, Adam a Eva, smeruje nadol, preč od duchovného sveta, od Boha Otca. To smeruje k tomu, aby tento novotvar, tento tzv. *človek* nadobudol samostatné *ja*. Môže nadobudnúť samostatné *ja* medzi bohmi, medzi anjelmi? Človek musí nájsť určitý odstup, aby mohol vôbec ten zárodok svojej samostatnosti položiť. Ale teraz Kristus znamená, že *makrokozmičné ja* sa spája s tou ľudskou nádobou, ak to presne povieme – Ako so *Synom človeka*, teda s človekom.

Prepáčte, preruším túto myšlienku. Neviete, že hovoriť *syn človeka* je do istej miery aj orientálny zvyk. V Oriente Židia, Arabi nehovoria - ty si luhár, ale - ty si synom lži. To je okultný termín, ktorý treba akceptovať. Aj keď z nášho dnešného hľadiska je čudný. Ale iný nie je. Ak by sme aj hocičo iné našli, tak by sme to museli zase vysvetliť a prišli by sme na to isté.

Teda *syn človeka* je produktom toho, čo človek tu v tejto zemskej inkarnácii a na základe svojich skúseností, na základe svojich životov alebo svojho života, vyprodukoval. Čo sa

otvára hore ako nádoba, je *makrokozmičké ja*. A tým, že Kristus ten súhrn všetkých makrokozmičkých síl, substancií ja preniesol sem, dáva vznik novému svetu, novému svetovému vývoju. Ved' vieme, že je napísané v Biblii, že Slnko stratilo svoje svetlo, keď bola udalosť na Golgote, to je myslené nielen exoterne.

Vzniká nový nulový bod a kto pozná lepšie Bibliu, vie, že apoštol Pavol hovorí o Kristovi ako o novom Adamovi. Skutočne od neho sa odvíja celkom nová etapa (etapa je veľmi slabé slovo) ľudského vývoja, a nielen ľudského vývoja, ale aj zemského vývoja. Teda dejiny idú od Adama až po Ježiša Krista a od Krista potom do budúcnosti. V slovách *ja som chlieb života* je predzvesť toho, čo potom Kristus hovorí pri poslednej večeri: „*Toto je moje telo*“. (Mt 26,26)

V Biblii je veľa drobností, v ktorých môžeme vidieť súvislosti, pokiaľ sa tým zaoberáme. Čo znamená Betlehem hebrejsky - dom chleba, čiže z domu chleba prichádza Kristus a hovorí na seba, že sa dáva ako obeta celému ľudstvu, celému zemskému vývoju. Z prenášania makrokozmičkých síl sem do ľudského smrteľného tela vzniká revolučne nová situácia, kozmicko - eludická situácia.

Stará Zem, ktorá je rajskeho pôvodu, postupne zanikne, odumrie a na jej mieste vznikne niečo nové, nové Slnko. Zem sa stane stredom bodom nového vesmíru, nového kozmu, pretože Kristove sily sa teraz presťahovali zo Slnka na Zem. Takže tu vznikne nový stredobod. Stará astronómia a staré vzťahy, pomery a vzájomné súvislosti prestanú platiť. Kristus na to naráža, o tom hovorí „...*pre seba dávam tento chlieb*“.

Chcem vám ešte raz zdôrazniť, ako je tu každé slovo, najmä z hľadiska Jánovho evanjelia, premyslené, inšpirované. Totiž Ján ča ká až do 6. kap., keď Kristus prvý raz vôbec hovorí o sebe. Na svadbe v Káne, na začiatku 2. kap., hovorí Kristus...*ešte neprišla moja ho dina*“. Ale teraz sa zrejme už blíži, už hovorí osebe ako o Spasiteľovi.

Proces inkarnácie Krista trvá určitý čas a tu ide o 32. rok, o druhú Veľkú noc, lebo tieto udalosti sa odohrávajú práve v čase židovskej Veľkej noci. A Kristus práve v tomto čase objavuje v sebe to, o čom aj teraz učí, objavuje v sebe - *ja som chlieb*. Uvedomme si, že to hovorí boh, duchovná bytosť, ktorá prichádza z kozmu a objavuje, že vlastne to som *ja*, moje *ja* je aj v tom chlebe. V obilí je energia Slnka a energia Slnka je vonkajším odrazom Kristových síl. Teda vidíte tú súvislosť. A uvedomuje si, že tento chlieb má pre človeka tým, že on je v ňom, celkom inú perspektívu, celkom nové sily, že nasýti a okrem toho je to záloha v boji proti smrti, proti Ahrimanovi a zároveň je to obeta pre celú budúcnosť Zeme. To je prvý stupeň. Vidíte, je to ohromne náročné, tieto ohromné hĺbky, a keď budete po niekoľkých rokoch možno spokojní so svojou meditáciou, môžete byť skutočne šťastní.

Teraz v tom priestore dvíha Ježiš svoju hlavu a vidí svetlo, hviezdy, Slnko a prežíva, keď už tu teraz je zakotvený na Zemi - však to som tiež *ja*. „*Ja som to svetlo sveta*.“ (Ja 8,12) Tak ako už je v 1. kap. Jána, v prológu, „...*a svetlo svieti do tmy, ale tma ho neprijala*“, tak aj to druhé svetlo je duchovné. Čo nám je predovšetkým jasné, nám bežným smrteľným ľuďom, že ak existuje nejaké *ja*, tak ho prežívam ako svetlo. Ved' sa aj hovorí - je niečo jasné? Ja sa s tým spájam, je to duchovné svetlo.

Teraz príde trochu ťažšia vec. V 10. kap. sa hovorí o dvoch výrokoch, ktoré sú spracované akosi spolu - nie celkom, ale takmer sa prelínajú: *ja som dvere, ja som pastier*. Zase niekoľko

slov o tom. To P' pohľad celkom iný, to je pohľad dookola a pohľad do seba. Dvere *kto neprejde týmito dverami, ten*, ako hovorí Kristus, je *lotor*. Čo to znamená? Sú to tvrdé slová. Toto si vyžaduje meditáciu, aby sa každý vyrovnal s týmito vecami, lebo inak to vyjadriť nemožno.

Keď máme dočinenia s druhým človekom, teda moje *ja* a druhé *ja* sú jediné dvere medzi nami, hovorí Kristus. To je *ja*, Kristovo *ja*. Možno vám to bude jasnejšie, keď poviem sakramentalizmus. Ešte je v tom vyslovené, že jediný spôsob sociálneho spolunažívania, jediný spôsob komunikácie na svete je sakramentalizmus. *Ja* nesmiem do druhej duše zasahovať, iba z môjho *ja*, do *ja* druhého, čiže na vyššej úrovni. Nie že poviem, veď to je darebák, ten je pesimista, ten je lajdák a ten je taký alebo onaký. Neexistuje. Na tejto úrovni neexistuje. Z môjho *ja* ide komunikácia k tomu druhému *ja*. *Ja som tie dvere*. Zvonka ku mne ide všetko cez *ja*.

A je tu ešte dvakrát reč o tom, je naznačené, že ide aj o dvere (povedzme radšej po slovensky - o bránu) do duchovného sveta, ide o prah, o prekročenie prahu. Čiže odo mňa, z tej mojej úbohej egoistickej duše cesta hore, ako hovorí Kristus - k Otcovi, teda k duchovnému svetu, ide jedine cez to *ja*. Ide cez zdroj morálnych síl, morálnych impulzov. Iná cesta nie je. To nie je samozrejmé. Pozrime sa okolo seba a vidíme, že to vôbec nie je samozrejmé. Čo je to taká napr. špiritistická seansa, kde tam je *ja*?

Tak je tu jednak sakramentalizmus, dvere medzi dvoma *ja* a dvere hore a dole. A *...kto vchádza a vychádza*, je tu napísané. Tu je niečo, čo som už hovoril, je tu totiž naznačené zasvätenie, ktoré pozostáva z dvoch základných súčastí, z katarzie očisty a osvietenia, grécky fotizmus. Medzi katarziou a fotizmom, medzi očistným procesom a osvietením bol chrámový spánok, strata vedomia. Žiak zasvätenia bol pripravovaný možno aj 30 - 40 rokov. Máte Mojžiša v Biblii - ako dlho čakal na zážitok osvietenia, ale tento zážitok osvietenia bol spojený so stratou vedomia, chrámovým spánkom. To som hovoril aj v súvislosti s Lazárom. Ale Kristus hovorí, že *...moje ja zabezpečuje, že môžete vchádzať a vychádzať*, chodiť hore dolu cezo mňa, bez prerušenia vedomia. Keď je *ja* dostatočne vyvinuté, dostatočne silné, akože vtedy v starých mystériách nebolo, potom netreba hľadať žiadne prerušenie. Dnešný človek toto prerušenie nepozná alebo, lepšie povedané, nesmie poznať. Ináč iba napodobňuje staré tradície, ktoré už dnes nie sú platné.

Potom je ten *pastier*. Pastier je pohľad do seba. To uzatvára vstup, tie prvé štyri výroky. Úvodom sme povedali, že to *ja* je predsa kontrolórom, učiteľom, dozorcom celého nášho duševného života, teda tým pastierom. A aj tu je niečo nové, čo sa prízvukuje jemným spôsobom, viac menej vždy medzi riadkami. Totiž Kristus hovorí *„Ja som dobrý pastier. Dobrý pastier život kladie za ovce“*. (Ja 10,11) Druhý raz hovorí Kristus: *„Ja som dobrý pastier: znám svoje a mňa znajú moje“* (Ja, 10,14), čiže stupňuje sa ten prvý výrok Krista.

A máme tu ezoterný problém. Prečo je toto viac, ako to prvé? Stručne povedané, v starom zasvätení hierofant poznal samozrejme tie duše, ktoré zasväcoval, *ja poznám svoje ovce*. Ale druhý raz Kristus hovorí *...a oni poznajú mňa*, a to znamená, že aj ten objekt zasvätenia, teda žiak pozná svojho učiteľa, je s ním na jednej úrovni. A tu Kristus prízvukuje, že tak ako on pozná žiaka, tak aj ten žiak pozná jeho.

Potom máme v 17. kap. celkom presne rozvedené, ako hovorí na konci: „... *aby sme všetci boli jedno ... aby aj oni boli v nás ... ja v nich*“. (Ja 17,21-23) To je všetko veľmi problematické vyjadrovanie. Môže byť jeden človek v druhom? Moje ja vo vašom ja a vaše ja v mojom ja? Ale vidíte, ide nie o logiku, hovorí Steiner, ale o duchovné skutočnosti. Tým, že moje ja je v druhom ja, ja nemám menej toho ja, ale moje ja rastie, rozširuje sa, zveľaďuje. A to druhé ja môže byť v mojom ja, a to nastáva práve tým sakramentalizmom. Takéto úzke spojenie vedie k tomu, že v Kristovi, ako hovorí apoštol Pavol, sa vytvorí veľká skupina, obec, spoločenstvo, bratstvo. Ináč Kristov impulz nemá zmysel. Iba tak, ako Pavol hovorí v 1. epištole ku Galatským: „... *nie ja, ale Kristus vo mne*“. Keď sa niekto vydá vedome na cestu kresťanstva, na cestu prijímania Kristovho impulzu, tak sa vydá na cestu k *novému zážitku ja*. To je predsa jasné. Staré ja nepotrebuje Krista. Toto nové ja je práve v tom, že na základe tohoto spoločného impulzu, sa spája s druhým ja, že sa vytvára nové spoločenstvo v Kristovi. Že tým makrokozmičným ja, môže byť na konci vývoja preniknutý každý.

Potom už je smiešne hovoriť o tom nízkom, o egoistickom ja, čo máme teraz, ktoré túži po nejakých úspechoch v tomto pozemskom živote, po pohodlí, uznaní. Potom, čo Kristov impulz bude na nás pôsobiť, pracovať v nás, nie jednu inkamáciu, nie desať, nie sto, z tejto perspektívy sa nám bude zdať všetko to, čo prežívame teraz, ako nejaká ďaleká, nie dôležitá, nie podstatná, irelevantná epizóda. Pripomína to tým, že prízvukuje jednak *prechádzanie cez tie dvere* a jednak ten samozrejmy demokratický kontakt, že aj ten objekt božieho vedenia sa stáva rovnocenným partnerom tým, že ako on pozná meno, tak aj ten žiak bude poznať jeho meno, čiže vrasť do Kristovej podstaty, vlastne s ním splýva. Tak ako hovorím - *Kristus vo mne*.

Teraz máme ešte tri výroky, ktoré siahajú až do 14. kap., kde sa vlastne dopĺňujú toto nádherné poznanie *podstaty ja* časovými aspektmi: *Ja som vzkriesenie, ...ja som cesta, ...ja som vinič*. To „...*ja som vzkriesenie...*“ (Ja 11,25) je samozrejme a vyplýva z toho, čo sme doteraz povedali. Tu sú sústredené sily v ja, ktoré nepodliehajú bežným zákonom bytia, ktoré nemajú nič spoločného so smrťou, so starobou, s chorobou, ale predstavujú úžasný zdroj energie, elánu, dávajú život nie vo fyzickom, biologickom, ale v duchovnom zmysle. To ja dáva život v duchovnom zmysle.

Teraz je tu ten druhý výrok. V Budapešti na bazilike je latinský nápis: *Ego sum via, veritas, et vita*. Pamätám sa, že ako malý chlapec som sa pozeral, čo tam je napísané, potom mi to vysvetlili - *ja som cesta, pravda a život*. Tak tieto tri výroky zase nabádajú k hlbokému uvažovaniu, ako je to myslené - ja som cesta a je to spojené s pravdou i životom. Môžem vám to povedať celkom stručne, ale každý sám môže tieto veci hlboko prežívať.

Naše telo, naša duša, teda celé naše bytie je spravované z kozmu. Nemôžem ja sám, ako malé dieťa, rozhodnúť, že zajtra ráno sa naučím chodiť. To je nezmysel, že? Ale hovorí sa, že inštinktívne sa dieťa narovná, nájde si orientáciu v priestore atď. A keď pozorujeme, čo sa odohráva v prvých fázach života, v prvých troch rokoch, tak vidíme tri takéto momenty. Jednak je to, že sa dieťa narovná, vzpriami, začne chodiť, potom sa naučí rozprávať, napodobňuje a záverečná fáza tohoto celkom počiatočného vývoja ľudského života je, že dieťa začína myslieť, začína mať nejakú myšlienku.

Teraz to zoberte z druhého hľadiska - to *ja* makrokozmičné, ktoré to tu diriguje, udáva tú cestu. Potom v tom duševnom, keď vonkajšie pohyby sú už ako tak koordinované, rozvinuté, vzniká schopnosť zrozumiteľnej, jasnej reči. Keď ešte hovorí dieťa o sebe v tretej osobe, ak viete dobre, hovorí pravdu. Čiže to, čo nazýva okultizmus pravdou, ktorá prechádza človekom (na začiatku bol logos, to spolu súvisí, sily v logu; raz o tom možno budeme hovoriť), súvisí s tým, dieťa sa začne vyjadrovať, dáva svojim potrebám, záujmom nejakú formu, formuluje to nejakou rečovou formou. A to tretie je to, že na základe rozvinutej reči, všimnite si, začína myslieť. Najprv reč a po tom myslenie. A to myslenie z hľadiska *ja* a najmä z hľadiska Jána je výrazom duchovného života. V myšlienkach má človek duchovný život. To znamená, že sa zúčastňujem duchovného života, že mám jasnú myšlienku o niečom, čo sa netýka bezprostredne mňa, ale čo môžem zovšeobecniť.

Teda tie tri kroky urobí každý človek pod vedením svojho vyššieho *ja* a toto vyššie *ja* je to, čo spája každého človeka so stvoriteľskými silami. Preto ten dodatok v 14. kap.: „...*Nik neprichádza k Otcovi, ak len nie skrze mňa*“. (Ja 14, 6) Nik nemôže. My vyrastáme z toho otcovského, z toho stvoriteľského, práve týmito tromi fázami. Týmito tromi etapami nášho vývoja. Teda Kristus sa stotožňuje s týmto *ja*.

A teraz príde koniec, záver, ktorý je určený len pre tých dvanástich, tak je to výslovne napísané: „*Ja som ten pravý vinič a vy ste ratolesti...*“ (Ja 15,5) Týmto je kruh uzavretý, dvojaký kruh. Jednak 2. kap., v ktorej po rozhovore s Natanaelom príde na tretí deň svadba v Káne. Čo robí tam? Ako sa prezentuje Kristus na svadbe v Káne? Ako boh Dionýzos. Ako ten, ktorý je pánom vína, od ktorého závisí to víno ako také. Tu vidíte, po týchto siedmich výrokoch prichádza k záveru ...*ja som vinič*. Je to veľmi zaujímavé, existuje celá analýza toho, ako postupujú tie tzv. znamenia opačným smerom, ako tieto výroky. Znamenie prvé - víno, vo výrokoch je víno v poslednom. Tam, kde začína Kristus pôsobiť - v 6. kap., sa hovorí... *kto je a pije*, čiže pije moju krv, tam sa hovorí aj o pití. Ale je to rozložené na sedem Kristových výrokov. Najprv jedlo, nakoniec nápoj. A vieme, že potom spolu vytvárajú základ *eucharistie*, jej substanciu, podstatu. Ale tu ide o vinič, o viac. A opäť vidíme, že tieto veci sú zložité, nemožno ich len jednostranne brať. Tu sa hovorí, *ja som vinič, ale vy ste révy*. Ten, kto Krista počúva, kto je jeho nasledovníkom, kto ho chce prijať do seba, ten je tou révou, hroznom, ktoré vyrastá z viniča. Bez viniča neexistuje. Tu ide skutočne o otázku bytia alebo nebytia.

Tak toto je záver toho, ako sa Kristus predstavuje a zároveň aj on sám stojí pred nami ako celkom vedomý Spasiteľ, ako ten, kto prenáša božské sily sem na Zem. Ten, ktorý začína kvázi skromne *ja som chlieb*, potom už *ja som svetlo* a nakoniec *ja som vinič, vy ste ratolesti*, vy všetci ste odo mňa závislí, *ja som tá podstata, ja som ten božský nápoj*.

Ďakujem vám.